

INFORMACIJOS

Nr. 4 (27)

1953 m. sausio 23 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos "Informacijos" yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas tik spaudos reikalams.

Redakcijas, pasinaudojančias čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašome nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

Vokietijos Krašto Valdybos posėdis

Sausio 16 d. posėdyje Krašto Valdyba priėmė paskutinio 1952 metų ketvirčio apyskaitas ir 1953 metų pirmojo ketvirčio bendrąsias ir Vasario 16 gimnazijos sąmatas.

Gimnazijos įkurdinimo ir jos rūmų statybos reikalui buvo apsvaistytos visos apžiūrėtųjų sklypų ir pasitarimų su vietos savivaldybių organais sąlygos. Nei vienas pasiūlymas neatrodė priimtinas. Dauguma pasiūlytųjų sklypų turėjo kurių nors trūkumų, visų pirma pačios vietovės nepalanki geografinė padėtis. Visais atžvilgiais - tiek vietovės geografinės padėties, tiek paties sklypo - atrodytų tinkamas Kūlnio mieste siūlomas sklypas. Tačiau jis tuo tarpu Krašto Valdybai nepriimtinas dėl augštos kainos ir sunkių išsimokėjimo sąlygų. Bad Kreuznache esamo sklypo ir galbūt trobesių išsigijimo sąlygas dar reikalinga išsiaiškinti su įvairiomis įstaigomis. Tuo būdu šiame posėdyje galutinio sprendimo Krašto Valdyba negalėjo padaryti.

Krašto Valdyba pasisakė teigiamai dėl privačios iniciatyvos telkti Vargo Mokyklai lėšas. Valdyba, pritardama bendruomeninių vadovybių ir atskirų asmenų, kaip mokytojų ir veikėjų, tuo reikalu rodomai iniciatyvai, pageidauja, kad ji tiksliai ir laiku būtų painformuota apie daromus žygius, nes Krašto Valdyba planuoja ir derina visų Vokietijoje veikiančių ar steigiamų vargo mokyklų darbą ir paramą.

Nepalankus atsakymas Vasario 16 minėjimo reikalui

Ryšium su šių metų Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimu, Krašto Valdyba kreipėsi į Evangelikų Bažnyčios Vokietijoje Kanceliją, prašydama per atskirą kresčių evangelikų bažnyčios vadovybes atkreipti evangelikų kunigų dėmesį į šią lietuviams pažymėtiną dieną.

- 3 -

Krašto Valdybos rašte buvo nurodytas sovietų su įnirtimu vykdomas tikinčiųjų Lietuvoje persekiojimas ir ypatingai sunkūs bažnyčių pergyvenimai.

Toliau Krašto Valdybos rašte buvo nurodoma, kad "Visi lietuviai tą dieną prisimena savo maldose už tikėjimą ir laisvės meilę kenčiančius savo tėvynainius krašte. Mes žinome, kad tiek krašte kenčiantiesiems, tiek tremtyje esantiems lietuviams būtų didelė paguoda ir moralinė paspirtis, jei prie jų prisijungtų savo maldomis ir vokiečių tikintieji, nes šiuo metu tai yra vienintelė galima artimo meilės apraiška".

Raštą baigiant buvo prašyta Kanceliariją paskelbti per kraštų bažnyčių administracijas vietos kunigams šį lietuvių bendruomenės prašymą, kad jie, pagal savo nuožiūrą, vasario mėn. 15 d. maldoje ar pamokse, prisimintų kenčiančius ir persekiojamus lietuvius, tikinčiuosius evangelikus.

Evangelikų Bažnyčios Kanceliarija į tai atsakė, kad ji nerandanti galimą šį prašymą patenkinti, nes tai gali privesti prie nenumatomų išdavų. Be to, Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimas savo esme esąs valstybinis ir grynai pasaulietinis aktas. Todėl esą visiškai neįmanoma, kad Evangelikų Bažnyčia Vokietijoje ir jos kraštų bažnyčios šita istoriniai tautinį įvyki atžymėtų bažnytinėmis pamaldomis.

Kanceliarija, raštą baigdama, pataria šitą mintį vykdyti tik lietuvių komitetuose ir panašiose lietuviškose organizacijose.

Laisvosios Europos Universitetas

skelbia, kad naujesiems 1953/54 mokslo metams stipendijai gauti prašymai jau priimami. Formulirai stipendijai gauti siunčiami tik individualiai kreipiantis raštu į

Association du
College de l'Europe Libre
7, rue de la Paix, Paris 2^e,
France

Keturi penktadaliai stipendijų skiriami studijuojantiems Strasburge, likusios - kituose Europos universitetuose. Svarstoma taip pat galimybė įkurti kuriame nors krašte naują Laisvosios Europos Universiteto šaką su vokiečių dėstomąja kalba. Todėl, užpildant blankus, prašoma pažymėti, kuria kalba pageidaujama kursą sekti.

Vokietis nori atsidėkoti lietuviams.

Vienas iš Lietuvos sugrįžusiųjų vokiečių Vokietijos Krašto Valdybai sausio 12 d. parašė vokiečių kalba tokio turinio laišką:

"Šiuo pareiškiu savo norą įstoti į Lietuvos Kariuomenės tarnybą. Stodamas į Lietuvos Armiją, aš pageidauju pareikšti nors dalį mano padėkos Lietuviai tautai, kuri išgelbėjo mano gyvybę ir apsaugojo mane nuo daugelio pavojų".

Lietuvių bendruomenė Cuxhavene

Cuxhaveno lietuvių apylinkės vadovybė labai susirūpinusi lietuvių spaudos platinimu jaunimo tarpe, nes jaunimas yra pamiršęs lietuvių kalbą. Apylinkės valdybos pirmininkas J. Povilaitis asmeniškai ragina tėvus kiek galint mokyti vaikus lietuvių kalbos ir pastebi, kad lietuviai tėvai rodo gerų norų. Apylinkėje nėra vargo mokyklos, tad pirmininkas su sekretorium aplanko atskiras šeimas, pasikalba su vaikais ir duoda jiems užduočių, kurias jie turi išmokyti iki kito jų atsilankymo. Kitą kartą atsilankę, jie randa, kad vaikai užduotis yra atlikę ir puikiai viską atsako.

Šiem darbui atlikti labai padėtų lietuviškos knygos, kurių čia niekas neturi ir užsisakyti negali, nes būdami be darbo, yra sunkioje materialinėje padėtyje. Pasišventėlis valdybos pirmininkas bando išplatinti laikraščius, imdamas prenumeratos mokesčių mažomis dalimis.

Vokietijos Krašto Valdybos priimtosis apyskaitos ir samatos

Bendroji VKV 1952 m. paskutiniojo ketvirčio apyskaita.

Samatoje numatytoji bendruomenės mokesčių suma - 3.000,- DM - buvo pasiekta. Nors per paskutinį metų ketvirtį bendruomenės mokesčių gauta 3.313,36 DM, bet iš tos sumos eina Pautos Fondui nustatytoji dalis 952,- DM, taip kad Krašto Krašto Valdybos reikalams surinktoji suma tesudaro 2.361,36 DM.

Bendriesiems švietimo reikalams, pirmoje eilėje vargo mokykloms išlaikyti, gauta pavienių aukų ir aukų už išplatintus Vargo Mokyklos ženklelius per visą metų ketvirtį 600,40 DM.

Rasta, kad beveik visos išlaidos laikėsi samatos ribose. Tik einamosios raštinės išlaidos, bendruomeninei veiklai pagyvėjus, kiek viršijo samatoje numatytąsias pozicijas: kelionės išlaidoms 422,29 DM, paštui ir telefonui 299,79 DM, raštinės išlaidoms 150,59 DM ir atlyginimams 2.911,13 DM. Skirtumas dalinai padengtas atgautomis skolomis.

Vargo mokyklų išlaikymas Krašto Valdybai sudarė nemažą rūpestį. Samatoje numatytai ir reikalingai 3.670,- DM sumai padengti per metų ketvirtį tebuvo gauta tik 600,40 DM aukų. Todėl išlaidas teko siaurinti, atsisakant nuo kai kurių būtinų reikalų, taip kad vargo mokykloms išlaikyti apyskaitos suma tesudaro 1.961,31 DM. Toms išlaidoms padengti Krašto Valdybai iš savo nedidelių resursų vis dėlto teko pridėti 1.360,91 DM.

Lietuvių Vasario 16 gimnazijos ir švietimo samatos

Rūpestingai paruoštoje ir smulkiai apskaičiuotoje gimnazijos samatoje pirmam 1953 m. ketvirčiui stambiausias pozicijas sudaro mokinių maitinimo ir ūkio išlaidos.

Maitinimo išlaidų lentelę sudaro 22 pozicijos (duona, miltai, pienas, mėsa, taukai, vaisiai, prieskoniai ir pan.), kurių bendra pateiktosios samatos mėnesinė išlaidų suma sudaro 6.805,14 DM. Krašto Valdyba, vadovaudamasi praėjusiųjų mėnesių patyrimu, patvirtino šių mėnesinių išlaidų samatą 6.000 DM ribose.

Būtinoms ūkio išlaidoms, kurių lentelę sudaro 17 pozicijų (kuras virtuvei ir bendrabučiui, nuoma ir šviesa, baltinių skalbimas, batų taisymas, plaukų kirpimas, pašto ir raštinės išlaidos, remontas, mokslo priemonių ir vadovėlių išsigijimas ir pan.). Pataiktoje sąmatoje šios išlaidos sudaro vienam mėnesiui 3.907,- DM. Krašto Valdyba ir šią poziciją apribojo iki 3.000 DM mėnesiui.

Mėnesinis 14 mokytojų atlyginimas sudaro 4.242,68 DM sumą, iš kurios etatiniai mokytojai gražina į vadinamąjį "katilą" 1.500 DM kas mėnesį. Ši mėnesinė suma padidėja įstatymų numatytais, darbdaviui privalomais, bendrųjų ir socialinių mokesčių primokėjimais, taip kad bendroji šios pozicijos mėnesinė suma, įskaitant dar vieną laisvai samdomą mokytoją, sudaro 5.092,30 DM.

Švietimo sąmatoje Vargo Mokyklai išlaikyti stambiausią pozicija sudaro pašalpos vargo mokykloms: kuklios pašalpos mokytojams, ūkio reikalams ir lankančiųjų mokyklas vaikų pėvakariams. Be administracinių išlaidų, paštui, kelionėms ir pan., sąmatą apsunkina praėjusiame ketvirtyje dėl lėšų stokos neapmokėtos keturių vargo mokyklų išlaidos ir numatomas 100 "Aušrelių" vargo mokykloms užpirkimas. Švietimo sąmata pirmam 1953 m. ketvirčiui subalansuota 4.691,- DM sumai. Šios išlaidos tegali būti padengtos iš pavienių aukų už išplatintus Vargo Mokyklos ženklelius.

X
X X X
X X X X X X
X X X
X

SUGRIŽUSIOJI VOKIETĖ PASAKOJA

Skaito "Britanijos Lietuvį"

Mūsų bendradarbis, apsilankęs pas vieną iš Lietuvos sugrižusią vokiетę, našlę su dviem 15 ir 18 metų amžiaus dukterim, buvo nustebintas, radęs jas beskaitant "Britanijos Lietuvį". Šio laikraščio jos jau turinčios apie 10 egzempliorių, kuriuos gavusios iš vieno darbo kuopoje dirbančio lietuvio. Vyresnioji duktė skundėsi labai pasiilgusi lietuviškų knygų.

Apklausinėti atvykusi bendradarbi pavaišino kava, nors ir netikra, - kaip jos išsireiškė: "Vaišiname, kuo turime, nes ir lietuviai mus Lietuvoje taip pat vaišino ir šelpė, kuo galėdami, - nėt ir neturtingiausias ką nors duodavo. Tėko sutikti labai skurstančių ūkininkų, bet ir tie nors porą bulvių duodavo".

Badas nuvarė į Lietuvą

Jos papasakojo, kaip Karaliaučiuje, rusams užėjus, prasidėjęs badas. Maisto gauti buvę neįmanoma. Jos, kaip ir kiti vokiečiai, badavusios. Buvę valgoma įvairiausias atmatos. Šunės ir katės buvo suvalgyti. Jei būtų žiurkė ar pelė pagauta, ir tos būtų buvusios sudorotos. Jei kas rasdavo kur nors bulvių lupynų, jos buvo suvalgomos, kaip didžiausias skanėstas. Visa jų šeima pradėjusi sirguliuoti. Motina turėjusi atsigulti lovon, nes nebegalėjusi paeiti.

Tuo pačiu laiku pradėję sklisti gandy, kad Lietuvoje žmonės turi daug maisto ir mielai vokiečiams jį duoda. Vaikai norėję tuojau vykti Lietuvon, bet motina neleidusi, nes netikėjusi tiems gandsms. Bet padėtis vis blogėjo ir vienas vaikas miręs badu. Atsiradę pažįstamų, kurie buvę Lietuvoje ir grįžę su maistu. Tada motina, matydama, kad gali visi mirti badu, leidusi mergaitėms išvykti į Lietuvą.

Su pilnais krepšiais iš Lietuvos

Ir koks buvęs džiaušmas, kai jos po trumpo laiko grįžusios su maistu, - parsinešdamos tikros ruginės duonos, be priemaišų, kiaušinių, lašinių gabalą. "Dieve, Dieve, pamaniau, kad mano dukterys apvogė kokį nors rusų kariuomenės sandėlių ar kraituvę", - pasakoja apklausinėjamoji. Dukterų ištikinta, kad visa tai iš Lietuvos, nutarė ir ji pati vykti tenai. Bet kadangi buvo nusilpusi tiek, kad negalėjo pasiti, dukterys dar kartą vienos nuvyko Lietuvon ir vėl neužilgo grįžo su įvairiomis gėrybėmis. Nuo šio dukterų atgabento maisto motina kiek sustiprėjusi, 1947 m. ir ji išvykusi į Lietuvą.

Išsigelbėjimas Lietuvoje

"Jūs negalite įsivaizduoti, - kalbėjo toliu ši moteris, - kaip mes atrodėme. Aš buvau apsiavusi 44 Nr. batais su mediniais padais. Kadangi jie buvo man labai dideli, kojas teko apvynioti skudurais, kad batai nenukristų. Buvo labai sunku su jais eiti ir kelis kartus teko parvirsti. Viena duktė buvo apsiavusi bateliais, kurie abu buvo kairės kojos, be to, ne vienos spalvos ir dydžio. Antroji duktė buvo apsiavusi vienu juodos, kitu rudos spalvos bateliais. Rūbai suplyšę, net ir siūlų neturėjome jiems sutvarkyti. Mūsų veidai buvo sutinę, taip pat rankos ir kojos, nes kūne buvo atsiradę vandens".

Vienoje vietoje susitikusios rusų karininką, kuris pradėjęs klausinėti, kur jos einančios ir kas jos esančios. Be to, rodydamasi jos pilvą, paklausęs, ar ji laukianti kūdikio ir kas esąs tėvas - rusas ar lietuvis. Tik su dideliu vargu buvę galima ją ištikinti, kad tai esą nuo badavimo.

Elgetaudamos po įvairias vietas, užeidavusios sodybas, kur rasdavusios jau po 3-4 tokius pat elgetaujančius vokiečius. Jos džiaušėsi, kad elgetavimo pradžioje nedaug maisto tegaudavusios, nes, per daug prisivalgiusios, būtų mirusios, kaip kad pasitaikė su kitais, kurie, gavę daug maisto, negalėjo susilaikyti jo nevalgę ir mirę.

Ilgą laiką elgetavusios arba dirbusios trumpą laiką įvairius darbus. Vėliau pradėjusios megzti žiemai kojines, pirštines, megztinukus. Kadangi gerai mokėjusios megzti, tai turėjusios tiek daug darbo, kad visos trys negalėjusios suspėti. Ūkininkai, pas kuriuos motina dirbdavusi, laikydavo ją savo šeimos nariu. Valgydavo drauge prie vieno stalo, o jei būdavo kokios šventės, dalyvaudavo jose, kaip ir kiti šeimos nariai.

"Komjaunimas" lanko bažnyčia.

Mokyklose steigiami pionierių bei komjaunuolių roteliai. Iš tėvų reikalaujama pareiškimo raštu, jog nori, kad jų vaikas priklausytų pionieriams ar komjaunimui. Atrodytų, kad jei tėvai nenori, tai vaikas ir nepatenka į tas organizacijas, tačiau praktikoje yra visai kas kita. Pavyzdžiui, vieną dieną atvyksta pas tėvus paminėtų organizacijų komunistinis pareigūnas ir pateikia tėvams pasirašyti jau paruoštą pareiškimą. Tėvai, bijodami parodyti savo priešingą nusistatymą tų organizacijų atžvilgiu, šiuos pareiškimus "su dideliu noru" pasirašo. Apklausinėjamosios nuomone, jei kas tų pareiškimų nepasirašytų, būtų traktuojamas kaip valstybės priešas ir artimiausių trėmimų metu turėtų atsivieškinti su savo gimtuoju kraštu. Todėl visi nuo 14 metų amžiaus mokiniai priklauso komjaunuoliams.

Nors jiems yra draudžiama lankyti bažnyčia, tačiau jaunimas vidujiniai yra giliai tikintis. Vienos gimnazijos visa klasė kartą nuvyko į bažnyčia, atliko išpažintį, priėmė Komuniją ir meldė Dievą, kad pavyktų egzaminus išlaikyti. Apie tai vėliau buvo plačiai kalbama. Šnip mokiniai eidavo į tolimesnes bažnyčias, kad jų niekas nepažintų.

Už procesiją 5000 rublių

Apklausinėjamoji girdėjusi, kad vienos bažnyčios kunigas 1949 ar 1950 metais už leidimą surengti procesiją valdžiai turėjęs sumokėti 5000 rublių. Nežiūrint didumo, ši suma tikinčiųjų buvo suaukota.

Kitoje vietoje kunigas iš savo buto buvo išvyrtas ir priverstas gyventi palėpėje. Jo gi bute įrengta kažinkokie komunistinė įstaiga.

Partizanai leidžia laikraštį

Partizanų veikimas buvęs jaučiamas iki pat jei išvykstant Vokietijon. Jai pačiai tekę su jais ne kartą susitikti. Iš pradžių jų bijojusi, bet vėliau jau žinojo, kad jie vokiečiams nieko nedaro. Skaičiusi net jų išleista laikraštį, kuris buvęs 8 puslapių. Tenai buvę įvairių žinių iš užsienio, apie komunistų daromą skriaudąs lietuviams, išpėjimai, kad ūkininkai nesiungtų į kolchozus, kad nevežtų pyliavų. Be to, buvę aprašyta, kaip žuvo vienas partizanas, už kurio sunaikinimą rusai buvę paskyrę premiją ir kuris buvęs išduotas. Šis partizanas savo drąsa buvęs plačiai žinomas apylinkėje.

Lietuvoje skaitė knygą "Kaip jie mus sušaudė".

Ūkininkai turėjo senesnių lietuviškų knygų. Iš vieno jų jos dukterė gavusi skaityti knygą "Kaip jie mus sušaudė". Šią knygą ūkininkas labai brangino ir bijojo, kad kas nepastebėtų ją beskaitant. Kadangi jos dukterė tuo metu dar ne visai gerai mokėjo lietuvių kalbą, tai knygos skaitymas nusitęsė keliolika dienų. Kiekvieną kartą, knygą paskaičius, ūkininkas ją paslėpdavo, o kitą dieną vėl duodavo perskaityti. Visą šios knygos turinį dukterė turėjusi motinai atpasakoti ir ji buvusi labai sužadinta. Prašiusi Dievą, kad greičiau knyga būtų perskaityta, bijojusi, kad jos dukterė nebūtų pastabėta ją skaityt, nes tada ūkininkas tikrai būtų suimtas.

Komunistai ir sribai

Apklausinėjamosios įsitikinimu, tikrų komunistų yra labai mažai. Dauguma tik vaidina esą komunistai ar prijaučią. Kaimuose iš viso komunistuojančių nėra, nes juos sulikviduoja partizanai. O jei kuris komunistuojantis partizanų nelikviduojamas, tai, kaip vėliau pasiskėja, pats turėjo su jais ryšius.

Žmonės labai nekenčia taip vadinamųjų "sribų", - pagalbinės policijos. Sribas gauna 800 rublių mėnesiui algos. Jie visuomet lydi miliciją, dorant krotas ar išvežimus. Buvo atsitikimų, kad išvežtojo ūkininko turta begrubstant, sribų žmonės susipešdavo, - bėgė savo pasakojimą nuoširdi ir maloni vokiečių.

